

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventuræ Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiæ, Speculum Disciplinæ, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De disciplina circa habitum seruanda. Cap. XXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

De disciplina circa habitum seruanda.

CAP. XXV.

Disciplina in habitu potest tã circa pãnum quã circa formationẽ, coaptationẽ, vsus eius continuationẽ, & mūditię conseruationẽ attēdi. Circa pannũ: vt nō sit pretiositate, molitie, vel subtilitate notabilis. Vestis pretiositatem etiam mulieribus Petrus interdicit. Porro qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Inter diuites palatij, & pauperes claustrij, debet esse differentia. Mollia vestimenta animi molliem indicant. Molles (ait quidam) mollia quærunt. Subtilitas & nitor, reprehenditur in bysso diuitis epulantis. Nimia panni subtilitas, & si nō pretiosa, nihilominus tamẽ in proposito pœnitentię vitiosa. Sit curã nouitis pannorum pretiositatem, subtilitatem, & incongruam religioni molliem non curare. Vereantur & renitentur vt possunt, mutari ipsorum sanctorum de vestium vilitate censuram, & vitiosam consuetudinem induci. In signum sunt panni tui Domine Iesu, sed in signũ cui à multis vsque hodie contradicitur.] Honesta exigit vestimentorum formatio, vt non sint nimis lata vel stricta. Amplitudo vel longitudo vestimenti superflua, siue in manicis siue in capitiõ, siue in collario capitiõ est admodum fugienda. Sed nec aperturis quibusdam circa cingulum vel alibi, aut curiositatibus aliis quibuscunque est habitus deformandus. Coaptatio quãdam religioso est decens, quãdam indecens. Indecens est, si prãter morem religionis fuerit curiosa: vt verbi gratia si capitiõ collarium, quãdam in gyro replicatione iuxta mundanorum consuetudinem coaptetur, aut curiosẽ ipsum replicetur capitiõ.

1. Pet. 3, 4

Mat. 11, 8

Bernard. de concordãtia statuum religiosor post med.

Luc. 16, 29

Luc. 2, 12

Bernard. ser. 4. de natali Domini in principio.

circa

circa genas. Decens est, quando non curiosita-
 ti sed honestati deseruit, vt videlicet vestis ho-
 nestè portetur, & honestè pro loco & tempore
 disponatur: vt honestè portetur succingenda
 est æqualiter & decenter. Si enim ex vna parte
 notabiliter pendere permittatur, vel in aliis
 præparatio debita omittatur, fatuitatem vel
 negligentiam vel hypocrisim sapit. Aptanda
 est vestis maximè circa pectus per applicatio-
 nem ad collum, ne collum ipsum vsque ad pe-
 ctus vel interiores panni hominum aspectui
 exponantur, quod irreligiosum est valde. Ca-
 uendum est circa portandi modum, ne quis
 pereffluat: vt si os sub capite vel mentum ab-
 scondat: Si dominarum more tunicam à late-
 ribus tenendo incedat, aut manum in sinu te-
 nens tunicæ manicam exterius pendere per-
 mittat. Quando enim manum in sinu vel ad
 oram ponere cogit necessitas, à manu altera
 præsumpta tunica cautius est tenenda, ne pen-
 deat indecenter, vt manum in sinu teneri vix
 à proximè astantibus percipi valeat. Ambas au-
 tem manus in sinu tenere quàm irreligiosum
 sit, palam omnibus est: cum vel vnâ diu tene-
 ri vix excusat ipsa necessitas. Emortui est cor-
 poris, membrorumque officia exequi non va-
 lentis, manicas non regere defluentes. Et qui-
 dem cum interiùs à sua custodia soluitur mēs,
 & membra foris ad omnem actum inordinate
 mouentur, & tam vestibibus quàm in aliis disci-
 plinæ cura negligitur, incompositio corporis
 qualitatem indicat mentis. Sunt & alia circa
 modos portandi vitanda. Sunt (inquit quidam) Vestis
cōpositio.
 stulti, qui quodā officioso artificio, vestimenta
 sua circa se componunt. Alij iactando & ven-
 tilando pannos suos, leuitatem mentis suæ, ex
 ipsa sui habitus mobilitate ostendunt. Alij in-
 cedentes sinuoso firmate terram verrunt, &
 limbis

limbis dependentibus, imò retrò consequenti-
 bus caudis, in similitudinem vulpium vesti-
 gia sua obducunt, & quocunque perrexerint,
 quasi turbo tempestatis puluerem concitant.
 Dispositio habitus aliquando ratione operis,
 aliquando ratione consortij variatur, respectu
 quorum habenda est consideratio disciplinæ.
 Ad exercitium operis tam propter expeditio-
 nem quàm propter custodiam munditiæ, ho-
 nesta, prout res exigit, præparatio vestis requi-
 ritur: vt scilicet quantum necesse fuerit succin-
 garur. Manicæ verò retrahantur, & prout ex-
 pedierit componantur, ne super manus vel su-
 per rem ipsam quæ tractatur, recidant inde-
 center: præcipuè ad priuatas custodiendæ sunt
 manicæ diligenter. Dispositio huiusmodi tole-
 rabilis, imò commendabilis est in priuato, quæ
 tamen in publico maximè coram extraneis nõ
 est decens. Quando ergo coram extraneis aut
 coram conuentu proceditur, quantum res pa-
 titur, ad dispositionem communem est habi-
 tus, tam in manicis quàm in aliis reuocandus.
 Caput si nudum fuerit, caputio congruit ope-
 riri. In omni siquidem publico loco, siue cho-
 rus, siue refectorium, siue alius fuerit locus,
 fratrum congregatione præsentè, & multo ma-
 gis inter extraneos, operto decenter capite, re-
 ligiosus incedat, nisi ob reuerentiam alicuius
 ministerij vel personæ aliter sit agendum. Non
 est tamen capitium siue coram fratribus siue
 coram extraneis, nimis in capite sine rationa-
 bili causa profundandũ. Operta sub caputio fa-
 cies, quãdam hypocrisis notã infert, & aliorũ
 in se oculos sua singularitate conuertit. Decet
 ergo caput in publico, non faciem operiri. In
 lotionè quoque pedum, ille cui pro Christo ta-
 le ministeriũ exhibetur, operto si potest com-
 modè capite, humiliter & sine multiloquio
 debet

De lotionè
 pedum.

debet esse, & charitatis obsequium cum timore ac deuotione suscipere. Nec debet quis ibi vel alibi tibias nimis exponere: sed magis tunica circumcingere diligēter. Turpe est enim religiosus personis, carniū nuditate occurrere. Cauet omnis honestus ne eius vnquam appareat caro nuda, nisi quātum compulerit necessitas manifesta. De sancto Antonio legitur, quōd cū necesse haberet fluuium transnadare, rogauit socium suum vt paululum a suo separaretur aspectu, ne suam inuicem corporis nuditatem vterque conspiceret. Recessit socius: nihilominus tamen ille se ipsum cū nudare se veller, erubuit. Ipsum tamen hæc cogitantem, in alteram fluuij ripam virtus diuina transposuit. Hanc haud dubium honestatem Dominus acceptauit. Pannos quoque interiores, & quæ vltra cōmunem seu regulare formā, siue in vestibus siue in aliis indulgētur, quantum necessitas patitur occultari oportet. Vnde nec almutia palam extra capitium religiosè portantur. Restat de vsu habitus continuatione, & munditiæ in eo conseruatione videre. Vsus habitus, prout habitus pro speciali signo religionis accipitur, cōtinuus debet esse: vt religiosus frater non sit, vel modicum sine ipso, nisi necessitas euidens eum cogat. Secularis personæ nuditas, & religiosus sine habitu comparantur. Cauendū etiam ne habitus dum sedetur aut genuflectitur, aliquā inquinamētī maculam contrahat. Et si quā propter aliquam causam aliquādo cōtraxerit, vel propter sudorē, mundificari citiūs debet, maximē si in loco fuerit apparenti. Propter hoc immunditia illa quæ in oris capitiij circa genas contrahitur ex sudore, debet cū diligentia remoueri. Fœda est religio, quæ innititur fœditati. culpatur quidē & cultus munditiæ nimius & neglectus.

Refert Athanasius in vita sancti Antonij.

Habitus non deponendus vnquam.

De